Bijlage 1: Uitwerking scenario's

De vier scenario's

De onderstaande vier scenario's geven een beeld in welke richtingen het beleidskader bewegen, ontmoeten, spelen en sporten (bOSS) in de openbare ruimte ontwikkeld kan worden, rekening houdend met de bestaande ambities en uitdagingen.

Spelen in de buurt

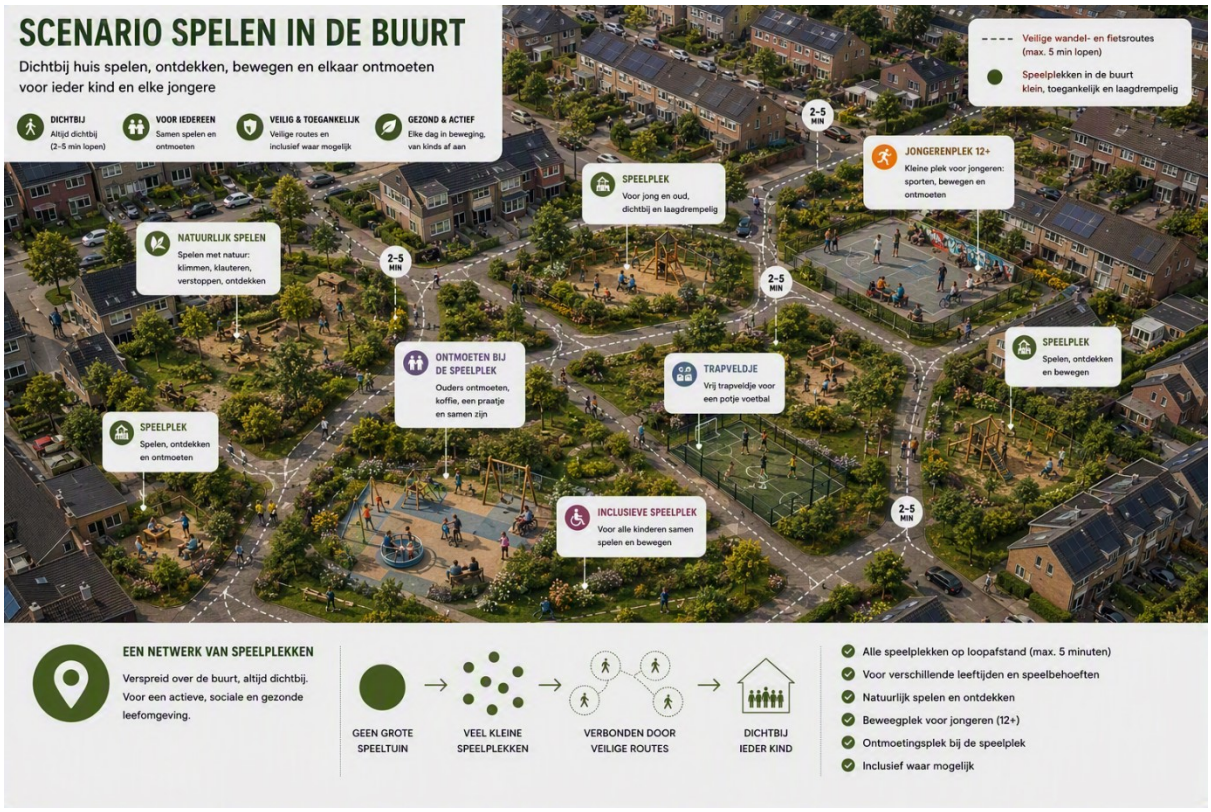
Spelen in de buurt bestaat uit een goed verspreid netwerk van laagdrempelig ingerichte speelplekken verspreid over wijken, buurten en dorpen. De plekken zijn bedoeld voor kinderen, jeugd en jongeren en zorgen ervoor dat zij dichtbij huis kunnen spelen, bewegen, ontdekken en elkaar ontmoeten. Behoeften van jonge kinderen, oudere jeugd en jongeren staan centraal. Ouders en verzorgers kunnen elkaar ontmoeten bij deze speelplekken. Voor het bewegen, ontmoeten en sporten voor volwassen en ouderen is minder aandacht, dat kunnen zij in informele plekken doen. Denk bijv. aan hardlopen door een park, oefeningen bij een trap in de openbare ruimte etc.

De plekken dragen bij aan een gezonde en actieve leefstijl van kinds af aan. Ze stimuleren zelfstandig buitenspelen, omdat het dichtbij huis kan. En dragen bij aan de pedagogische basis door te leren en ontdekken tijdens het spelen. Ook versterken de plekken de leefbaarheid van buurten, want kinderen en ouders ontmoeten elkaar in de buurt. Het maakt dagelijks gebruik eenvoudig en verlaagt de afhankelijkheid van vervoer of begeleiding. De speelplek die het beste aansluit op de individuele behoefte van een kind kan wat verder weg zijn dan de dichtstbijzijnde plek. Routes tussen speelplekken verbinden het aanbod. Het inclusieve aanbod bestaat uit enkele specialistisch ingerichte speelplekken in de stad. De andere speelplekken zijn waar mogelijk bereikbaar voor minder validen.

In tegenstelling tot de Grote Speeltuin ligt de nadruk op een netwerk van kleine speelvoorzieningen verspreid over de hele wijk. Hierdoor is de bereikbaarheid groot, maar is er per locatie minder ruimte voor een uitgebreid of specialistisch aanbod. Ook zijn grote sport en ontmoetplekken ondergeschikt aan spelen dichtbij en is de uitwerking hiervan informeel.

Kinderen kunnen er spelen, ontdekken en bewegen. Jongeren kunnen gebruikmaken van kleine ontmoetings- en sportvoorzieningen. De voorzieningen zijn vooral afgestemd op de behoeften van jeugdigen en minder op volwassenen en ouderen. Hiermee vormen deze plekken de basis van een kindvriendelijke en beweegvriendelijke leefomgeving. De inzet van het budget richt zich op een netwerk van kleine plekken creëren en in stand houden.

Figuur 1: Ter illustratie, gegenereerd door Copilot

Inrichting: Veel aandacht voor speelvoorzieningen, aangevuld met kleine losstaande sport- en ontmoetplekken voor oudere jeugd en jongeren. Verspreid over de wijk, aangevuld met natuurlijke speelaanleidingen, trapveldjes en groene parken. De speelplekken zijn veilig bereikbaar via langzaamverkeersroutes. Per wijk of dorp kan een kleine volledig inclusieve speelplek worden gerealiseerd, terwijl de andere plekken toegankelijk worden gemaakt indien mogelijk. Bij het ontwerp is aandacht voor verschillende speelbehoeften van kinderen, waaronder die van meiden.

Participatie en inspraak: In dit scenario geven we de meeste aandacht aan initiatieven van inwoners gericht op spelen in de buurt. Bij inrichting en vervanging worden kinderen, jongeren, ouders en omwonenden uit de buurt betrokken o.a. door te toetsen en ontwerp voor te leggen.

Financiën: In dit scenario wordt het budget verspreid over kleinere plekken met een relatief eenvoudige inrichting. Een plek aanpassen of aanleggen kost gemiddeld zo'n €20.000 - €50.000 voor materiaal, ondergrond en aanleg, gebaseerd op recente ervaringen van bijv. vernieuwde speelplekken aan de Jacob Catslaan, van der Nootstraat en Perenhof. Vanuit het bestaande budget kunnen dus jaarlijks maximaal 15 plekken vernieuwd worden binnen dit kader.

Maatschappelijke effecten: In dit scenario staan de behoefte van kinderen, jeugd en jongeren centraal. Dat betekent extra aandacht voor deze doelgroep om te kunnen bewegen, ontdekken en sociaal contact op te bouwen. Er is in dit scenario minder

aandacht voor volwassenen en ouderen. Daarnaast betekent dichtbij dat inwoners minder afstand hoeven af te leggen naar een speel of sport plek. Het aanbod is daarentegen eenvoudiger en minder doelgroep specifiek.

Om-de-hoek plekken

Om-de-hoek-plekken zijn toegankelijke, aantrekkelijke en kleinere plekken in de openbare ruimte. Het uitgangspunt is voor verschillende bewoners van alle leeftijden dichtbij huis een plek voor bewegen, ontmoeten, spelen en sporten. Deze plekken vormen een goed verspreid netwerk van voorzieningen in de wijk en zorgen ervoor dat inwoners op een korte loopafstand een uitnodigende buitenruimte hebben, bijvoorbeeld om te spelen, actief te zijn of anderen te ontmoeten. Niet altijd zal de dichtstbijzijnde plek direct aansluiten op de wensen en behoefte van iemand, in dat geval is er een betere plek verderop in de buurt.

De plekken dragen bij aan een gezonde, sociale en leefbare wijk door beweging, ontmoeting en ontspanning dichtbij huis mogelijk te maken. Ze versterken de sociale cohesie, stimuleren een actieve leefstijl en zorgen ervoor dat de openbare ruimte een vanzelfsprekende plek wordt waar bewoners elkaar ontmoeten en samen gebruik van maken.

In tegenstelling tot het generatiepark is er per om-de-hoek-plek minder ruimte voor veel aanbod voor alle doelgroepen. Het gaat hierbij om een netwerk van verschillende kleine plekken. Omdat deze plekken ‘om de hoek’ zijn gelegen, bieden ze voor buurtbewoners wel een kans om dichtbij huis een fijne plek te vinden om te ontspannen. De ene plek zal meer aanbod voor bewegen bieden, de andere meer voor ontmoeten en de andere meer voor spelen en sporten.

Kinderen kunnen op deze plekken (natuurlijk) spelen en ontdekken, jongeren kunnen elkaar ontmoeten en sporten, volwassenen kunnen bewegen of ontspannen, en ouderen kunnen wandelen, verblijven of lichte beweegactiviteiten doen. Deze functies zijn verdeeld over de wijk, en door slim te verbinden ontstaan wijken die door diverse gebruikers worden benut. Om-de-hoek-plekken vormen zo de basis van een gezonde, sociale en actieve leefomgeving voor elke levensfase en stimuleren dagelijks gebruik van de openbare ruimte door jong en oud. Budget gaat vooral naar de inrichting, beheer en onderhoud van meerdere kleinere plekken in de wijk/dorp voor speel-, sport- en ontmoetfunctie met een beperkter aanbod.

Inrichting: Speel- en beweegaanleidingen voor verschillende leeftijden, achtergronden en gender, veilig bereikbaar op korte afstand vanuit huis via langzaam verkeersroutes, schaduwrijke ontmoetingsplekken en een prettige, groene inrichting. Om-de-hoek-plekken zijn niet allemaal inclusief ontworpen, maar minimaal één plek per wijk/dorp

inclusief inrichten is wenselijk. De andere plekken zijn waar mogelijk wel bereikbaar voor minder valide mensen.

Figuur 2: Ter inspiratie, gegeneerd door Copilot

Participatie en inspraak: In dit scenario zijn inwonersinitiatieven gericht op bewegen, ontmoeten, spelen en sporten in de buurt, die aanvullend zijn op bestaande plekken elders in de wijk. Bij inrichting en vervanging worden de doelgroep en omwonenden uit de buurt betrokken.

Financiën: In dit scenario wordt het budget verspreid over kleinere plekken besteed en is relatief eenvoudig. Elke plek is voor één of meerdere doelgroepen. Een plek aanpassen of aanleggen kost gemiddeld zo'n €20.000 - €60.000 voor materiaal, ondergrond en aanleg, gebaseerd op recente ervaringen van bijv. de vernieuwde plek aan de Ortstraat, of aanlegkosten van 3x3basketball. Vanuit het bestaande budget kunnen dus jaarlijks maximaal 13 plekken vernieuwd worden binnen dit kader.

Maatschappelijke effecten: In dit scenario is er aanbod voor verschillende doelgroepen door de wijk heen te vinden. Veel plekken zijn specifiek voor een bepaalde doelgroep of een combinatie hiervan: sporters die krachttraining doel, kinderen die spelen of een leuke ontmoetingsplek met ligstoelen. De inrichting is eenvoudig en dichtbij huis te vinden, voor korter gebruik. Niet al het aanbod is speciaal voor kinderen, jeugd en jongeren, ook volwassenen en ouderen vinden hier interessante ingerichte plekken. En aanbod voor bijzondere doelgroepen is er minder.

De grote speeltuin

In het scenario van De Grote Speeltuin staat het aanbod van grotere, aantrekkelijke en uitdagende bOSS-plekken gericht op kinderen, jeugd en jongeren centraal. Deze plekken bieden meer ruimte, diversiteit en kwaliteit dan kleine speelplekken en trekken gebruikers uit een groter gebied. Er is hierdoor minder ruimte voor kleine speelplekken in elke buurt.

Door een veelzijdig aanbod van speel- en sportvoorzieningen te combineren op één locatie, is er meer specialistisch aanbod mogelijk, zodat inclusieve plekken ontstaan. De plekken zijn een bestemming waar kinderen en jongeren langere tijd kunnen verblijven, nieuwe uitdagingen vinden en elkaar ontmoeten.

In tegenstelling tot Spelen in de buurt is er minder nadruk op een fijnmazig netwerk van kleine voorzieningen. Tegelijk blijft de focus op de behoeften van kinderen, jeugd en jongeren. Niet iedere voorziening is om de hoek bereikbaar, maar de plekken zelf bestaan uit meer variatie, uitdaging en bijzondere voorzieningen. Deze plekken zijn het waard om langer naartoe te lopen of fietsen. In aanvulling op de centrale plekken, vinden inwoners informele ruimte waar bewegen, ontmoeten, spelen en sporten mogelijk is (een speelaanleiding, een groene plek, een brede stoep etc.). Hoewel de focus ligt op kinderen en jeugd, kunnen ouders en begeleiders eveneens prettig verblijven op de centrale speelplekken.

De inzet van het budget richt zich op de ontwikkeling van deze Grote Speeltuinen. Plekken van buurtniveau krijgen een invulling van speelaanleiding, groen en ontmoeten.

Inrichting: Een diverse inrichting met uitdagende klim- en speeltoestellen, ruimte voor maatwerk en de ontwikkeling van een speellandschap, sport- en beweegvoorzieningen, ontmoetingsplekken voor jongeren, voldoende groen, schaduw en verblijfsvoorzieningen. De locaties zijn veilig bereikbaar via fiets- en wandelroutes. Inclusiviteit vormt een belangrijk uitgangspunt, zodat kinderen met verschillende mogelijkheden gebruik kunnen maken van de plek. Ook is er voldoende ruimte voor de wensen van zowel jongens als meiden. De inrichting biedt ruimte om in de toekomst nieuwe speel- en beweegvormen toe te voegen.

Participatie en inspraak: de ontwikkeling van scenario de Grote Speeltuin vraagt om actieve betrokkenheid van kinderen, jongeren, scholen, omwonenden en maatschappelijke organisaties. Participatie vindt plaats via co-creatie, ontwerpsessies, klankbordgroepen en wijkbijeenkomsten. Inwonersinitiatieven kunnen aanleiding geven voor de ontwikkeling of doorontwikkeling van een Grote Speeltuin.

Figuur 3 *Ter inspiratie, gegeneerd door Copilot*

Financiën: In dit scenario wordt het budget gericht aan een aantal grotere plekken besteed. Kleine plekken veranderen naar informele speelplekken door bijv. een groene plek of zitplekken. De Grote Speeltuin biedt plek voor meerdere doelgroepen. De inrichting van de plekken is daarom van hogere kwaliteit en diverser. Een plek inrichten of aanpassen kost gemiddeld zo'n €80.000 - €120.000 voor materiaal, ondergrond en aanleg, gebaseerd op recente ervaringen van bijv. de aanleg van de Kievit. Vanuit het bestaande budget kunnen dus jaarlijks maximaal 5 plekken vernieuwd worden binnen dit kader.

Maatschappelijke effecten: Het scenario De grote speeltuin betekent een uitgebreid ingerichte plek voor kinderen, jeugd en jongeren in de wijk. In dit scenario moeten sommige inwoners een wat langere route afleggen om bij deze plek te komen. De plek is voor verschillende doelgroepen ingericht en daar kunnen ze een langere tijd spelen, bewegen en recreëren.

Het generatiepark

Een generatiepark is een uniek en aantrekkelijk grote plek of park. Het is een inclusieve, toegankelijke en multifunctionele bOSS-plek in de openbare ruimte waar mensen van alle leeftijden elkaar kunnen ontmoeten, bewegen, spelen, sporten en verblijven. Het park brengt verschillende generaties samen en stimuleert sociale verbinding, gezondheid en welzijn door een gevarieerd aanbod van voorzieningen en activiteiten voor jong en oud.

Het generatiepark is zodanig ingericht, zodat zo veel mogelijk mensen, ongeacht leeftijd, gender, fysieke mogelijkheden of achtergrond, gebruik kunnen maken van de ruimte. Denk hierbij aan toegankelijke wandelroutes, sport- en speelvoorzieningen voor diverse doelgroepen, comfortabele (sociaal) veilige verblijfsplekken, voldoende schaduw en groen en duidelijke bewegwijzering. Het zou ook denkbaar zijn hier soms verlichting toe te passen, iets wat nu niet gebruikelijk is. Het generatiepark is goed toegankelijk en bereikbaar via fiets- en wandelroutes.

Door sporten, spelen, ontmoeten en ontspannen te combineren ontstaat een levendige en aantrekkelijke plek die uitnodigt tot dagelijks gebruik. De inrichting stimuleert zowel spontane ontmoetingen als georganiseerde activiteiten en draagt bij aan een gezonde, klimaatbestendige en sociale leefomgeving. Budget gaat vooral naar een ruim opgezette, uitgebreide en hoog kwalitatieve inrichting, beheer en onderhoud.

Het generatiepark vormt daarmee een centrale ontmoetingsplek waar inclusie, gezondheid en verbinding tussen generaties samenkomen in de openbare ruimte. Mensen vanuit andere wijken, kernen en dorpen komen hiernaartoe.

Inrichting: Uitnodigend en multigenerationeel met uitdagende klimtoestellen, (interactieve) speeltoestellen, ontdekplekken/natuurlijk spelen, specifieke beweegtoestellen voor ouderen en minder validen, inclusieve speeltoestellen en toegankelijke paden. Met aandacht voor gender. In het groen gelegen en voorzien van voldoende schaduwrijke beweegroutes en plekken waar ontmoeten, chillen en uitrusten voor alle leeftijdsgroepen kan plaatsvinden.

Participatie en inspraak: Een generatiepark kan voortkomen uit een inwonersinitiatief (bijvoorbeeld Urban Oxpark, Noorderpark). Het vroegtijdig betrekken van inwoners, omwonenden en gebruikers vanaf de beginfase is erg belangrijk, zoals via co-creatie en meedenken via werksessies, klankbordgroepen en wijkbijeenkomsten. Deze plekken hebben een langere ontwikkeltijd.

Figuur 4: Ter illustratie, gegenereerd door Copilot

Financiën: In dit scenario wordt het budget gericht aan grote centrale plekken besteed. Kleine speelplekken veranderen naar informele speelplekken en vervangingsbudget wordt ingezet voor de realisatie van generatieparken. Het Generatiepark biedt plek voor zo veel mogelijk doelgroepen. De inrichting van de plekken is van hoge kwaliteit, vaak met maatwerk en door intensieve samenspraak met inwoners ontworpen. Een plek aanleggen kost gemiddeld zo'n €100.000 - €300.000 voor materiaal, ondergrond en aanleg, gebaseerd op recente ervaringen van bijv. de aanleg van Park Waterlaat en Beweegpark Ussen. Vanuit het bestaande budget kunnen dus jaarlijks maximaal 3 plekken vernieuwd worden binnen dit kader.

Maatschappelijke effecten: Dit scenario kent de meest uitgebreid ingerichte plek voor verschillende doelgroepen: kinderen, jeugd, jongeren, volwassenen en ouderen. De inrichting van de plek is ook voor specifieke behoeften (bijvoorbeeld rolstoeltoegankelijk, visueel toegankelijk) zo goed mogelijk ingericht. In dit scenario moeten sommige inwoners een wat langere route afleggen om bij deze plek te komen.